

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Prima. De Principiis Corporis Naturalis in Communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO I.

DE PRINCIPIIS CORPORIS NATURALIS IN COMMUNI.

QUÆSTIO I.

Num detur principium Rei Naturalis?

Quamvis in omni bona Philosophia sit indubitatum, dari principia naturalium rerum, contra Antiquorum plurimum errores, id tamen ex professo etiam hic examinare non videtur mihi fore superfluum, & inane; unde anrequam resolvam quæstionem

Notandum primò: Principium

variè, & multipliciter sumi posse: Primò enim accipitur, pro initio cujuscunq; rei, unde etiam D. Augustinus lib. 1. de Gen. ad lib. cap. 4. illud Genes. Primo in Principio, dicit Exordium omnis creature existentis, tale autem initium tripliciter iterum considerari potest, secundum durationem, ordinem, & situm; *Primo modo dicitur aurora initium diei, Alpha initium literarum;* secundum Ordinem, palmus dicitur principium & initium ulnæ, & punctum lineæ, tertio denique modo dicitur fundamentum initium domus &c.

Secundo modo sumitur principium, pro omni eo, unde aliquid fit, sive illud sit intrinsecum, sive extrinsecum, in quo sensu dicitur Augustinus lib. 8. Civit. cap. 6. In Deo esse omnium rerum principium: & cap. 5. Gen. sup. Eterna sapientia principium creature intellectuales, & cap. 6. Filium Dei principium universe creature, id est, per quem facta sunt omnia, & in hac acceptione principium coincidit cum causa efficiente, quæ dicitur principium extrinsecum, magna tamen differentia, & diversitas est, inter causam & principium; nam causa debet semper communicare effectui essentiam, saltem numero distinctam; deinde effectus debet à causa dependere, postmodum causa, debet saltem naturâ prior esse quàm effectus, quibus tamen deficientibus adhuc potest aliquid habere rationem principii, ut patet de Patre æterno, respectu Filii, cujus est principium, non tamen causa; quare si quando Sancti Patres, sive Græci, sive Latini, dicunt: Patrem esse causam Filii, aut aliquid simile in Divinis, intelligendi & explicandi sunt, quòd loquantur de causâ in largiori acceptione, prout etiam coincidit cum principio, quia omnis causa est principium, non tamen omne principium est causa.

Tertio modo principium propriè sumitur pro eo, à quo aliquid per se & Physicè oritur, seu ex quo aliquod compositum Physicum resultat, & in hac acceptione de illis controvertitur, num dentur.

Notandum secundò: Principium etiam in rigore acceptum, dupliciter considerari posse, *materialiter* scilicet, & *formaliter*; formaliter sumptum est relatio principii, vel principiantis ad principiatum, cujus fundamentum est principium materialiter, seu de-

nomiatiuè sumptum, terminus verò est ipsum principiatum, ratio verò fundandi origo unius ab alio, & hæc relatio non potest univoca esse omnibus principii, nisi concederetur univocatio, respectu realis & rationis, quia relatio principiationis in materia & forma est realis, utpote inter extrema realia, non verò in privatione, imò licet principii ratio denominatiuè sumatur, adhuc non potest esse univoca, quia ens & non ens, nequeunt eandem habere naturam, sed forma & materia sunt vera entia realia & positiva, non verò privatio: ergò ratio illorum non potest esse eis univoca. His prænotatis

Dico ad quæstionem: Dantur aliquarum naturalium principia. Est communis omnium Theologorum & Philosophorum, seu Catholicorum, seu hæreticorum. Probatur experientia, quæ docet, dari aliquas mutationes, sed istæ non possunt fieri, nisi ab aliquibus principii; ergò dantur illa principia, à quibus fiant; major patet, quia duplex genus mutationum reperitur, primum est, cum aliqua res secundum essentiam & existentiam manens eadem, mutatur accidentaliter; ut quando aqua transit à frigore ad calorem, secundum genus est, quando res præexistens intrinsecè & essentialiter mutatur, transitq; de suo esse substantiali, in aliud, verbi gratia, quando ex igno fit ignis, ex quibus duabus mutationibus ad minus duplex colligitur principium, scilicet illud, quod transit, ab una forma ad aliam, & est materia, vel subiectum, & illud, quod de novo transit, & est forma acquisita, per mutationem, vel generationem, deinde caret materia aliquando illâ formâ; ergò datur adhuc aliquod aliud, & consequenter dicendum: dari rerum naturalium principia. Sed in contra

Arguitur. Si darentur naturalium principia, deberent in omnibus rebus naturalibus reperiri, sed hæc non reperiuntur in omnibus rebus naturalibus, ergò: probatur mi. Quia non reperiuntur in cælis, ergò: probatur anti- quia Cælum fuit creatum, ut patet ex illo Gen. 1. In Principio creavit Deus cælum & terram; ergò cæli non habent principia; quia illa deberent esse materia & forma, quæ in cælis reperiuntur; probatur consequentia, quia creatio est productio rei ex nihilo. R. negando mi. cum ant. prob. cujus probationis ant. distinguo: Cælum fuit creatum creatione propriè dictâ, nego ant. creatione latè dictâ, & improprie acceptâ, concedo ant. & nego consequentiam, pro cujus distinctionis clariori intelligentia, sciendum: creationem duplicem esse, unam strictè sumptam, & alteram largè acceptam, primâ dicuntur creari Angelus, anima rationalis, & cætera entia spiritualia: & in hac acceptione dicitur productio, ex nihilo sui, & subiecti; secundo modo accipitur, pro productione Divina cujuscunq; creature, à quâ etiam creatura suam habet etymologiam. Sed

Institatur.

IV.

Dantur rerum principia.

V.

Argumentum in contrarium.

Instatur. Nullum datur ens prius creatum, quam cœlum; ergo cœlum non constat ex principiis: patet ant. ex loco citato, quia prima creatura fuerunt cœlum & terra. R. dist. ant. Nullum datur ens creatum, prius cœlo completum, concedo; incompletum, nego ant. & consequentiam, quia licet materia præfuerit ante cœlos, nihilominus in entitate sua non est quid Physicè completum, licet sit Metaphysicè.

Urgetur. Sequeretur quod illud ens, seu materia fuerit creata ante cœlum, sed hoc videtur directe pugnare contra Scripturam allegatam, ergo. R. dist. sequelam, quod fuerit prius creata ante cœlum, prioritate naturæ, concedo, prioritate temporis, nego seq. cum mi. & consequentia: quia tantum Scriptura docet, nihil in tempore prius fuisse creatum, quam cœlum & terra, quamvis per hoc non negat, quin aliquid etiam fuerit prius creatum prioritate naturæ.

QUÆSTIO II.

Quid sit principium Corporis Naturalis?

I.
Aristoteles
de finit. prin-
cipium.

Aristoteles 5. Metaph. cap. 1. definit principium, quod sit *primum id, unde aliquid est, sit, aut cognoscitur.* Quæ definitio, quamvis explicari possit, tanquam bona, verum tamen nimis universalis est, quia comprehendit nimis multa principia, quæ ad Physicam non pertinent: nam per particulam *est* comprehendit genus principiorum secundum compositionem, per particulam *sit*, genus secundum generationem, & per tertiam *cognoscitur* scilicet, genus principiorum scientificorum, in qualibet scientia, ita ut sic etiam præmissa, & Deus, respectu creaturarum, comprehendatur, & omnia alia, siue sint extrinseca, siue intrinseca. Quam nec ipse Aristoteles approbat, utpote cum hic cap. 8. 1. 42. aliam tradat, nempe, quod prima principia sint ea, quæ *neg. ex se invicem, neg. ex aliis, sed ex ipsis sunt omnia.* Quam definitionem defendit cum communi, Baro tanquam bonam, eam tamen dicit non esse Aristotelis, verum communis Scotistarum & Recentiorum omnium, tuetur & esse Aristotelis, & esse bonam, contra quem torrentem non videtur mihi conandum; quare

II.
Definitio illa
bona est.

DICO. Prædictam definitionem Aristotelis bonam esse. Hæc Conclusio communis est, & duplicem habet partem, videlicet & quod Aristotelis sit, & quod bona sit.

Prima pars est probanda solummodo ex unanimi consensu, quem nec ipse Baro negare potest, qui citat Apol. 1. in 1. Phys. act. 1. Aristotelem, secundum textum, his formalibus terminis: *Oportet enim principia, neg. ex alterutro esse (id est ex se invicem) neg. ex aliis, sed ex his omnia, quem textum concedit Baro, esse Aristotelis;* ergo concedit, definitionem datam esse ejus; cum in terminis quodammodo definitio coincidat.

Probatur secunda pars, eam explicando dicitur: *Quæ neg. ex se invicem;* quia secundum Aristotelem, principia prima sunt

contraria, sed illa quæ sunt primò contraria, non possunt ex se invicem fieri; ergo neq; principia sunt ex se invicem: dicitur *neg. ex aliis:* quia si prima principia essent ex aliis, tunc non essent principia prima, sed secunda, & principia: dicitur deniq;: *sed ex ipsis sunt omnia;* quia principia debent esse ex aliis, non ex se; ergo ex principiis & consequenter ex principiis omnia fiunt, id est, vel tanquam ex parte componente, vel tanquam ex termino à quo; unde tota definitio hunc habet sensum: Quod principia non fiunt ex aliis eo genere, quo est principium, verbi gratia, ut materia non fiat ex forma, tanquam ex causa materiali, neq; forma ex materia, tanquam ex causa formali, in quo genere est principium, deinde quod non fiunt ex aliis, id est quod materia non fiat ex materia & forma non fiat ex forma, sed omnia fiunt ex ipsis, scilicet, quod omnia composita consent ex principiis, secundum distributionem accommodam, ita ut tota collectio compositorum, fiat ex tota collectione principiorum, & hoc numero compositum ex his numero principiis; quia ex quolibet principio non potest fieri quodlibet compositum. Sed in contra primam partem definitionis

Arguitur: Materia & forma, secundum nos, sunt principia, sed illa fiunt ex se invicem, ergo probatur mi. quia materia fit ex partibus integralibus, à quibus dependens in genere cause materialis; ergo fit ex aliis. R. dist. mi. fiunt ex se invicem eodem modo, & eodem genere principiandi, quo alia fiunt ex ipsis: nego mi. alio modo, & alio genere principiandi, concedo mi. & nego consequentiam. Itaq; licet materia componatur, & fiat ex partibus integralibus, non fit tamen ex ipsis per modum subjecti, quo modo est principium omnium mutationum, nec dependet ab eis in genere cause materialis principii; quia materia est pars essentialis, & non integralis compositorum.

Instatur. Materia fit ex alio, etiam eodem genere principiandi, secundum essentialem compositionem; ergo nulla solutio: probatur ant. quia materia fit, & essentialiter componitur ex genere & differentia, sed hæc faciunt essentialem compositionem; ergo materia fit ex aliis, etiam secundum essentialem compositionem, & idem dicendum de forma. R. negando ant. cujus probationis min. distinguo, sed hæc faciunt essentialem compositionem Metaphysicam, concedo: Physicam, nego minorem, & consequentiam. Itaq; hic non est sermo de quacunq; essentiali compositione, sed de essentiali compositione Physica.

Urgetur. In animatis corpus, prout est altera pars compositi, est pars materialis viventis; sed illa pars materialis, fit ex alia materia in genere cause materialis; ergo principia fiunt ex se invicem in eodem genere cause, & secundum compositionem Physicam, & non tantum Metaphysicam. R. facile ad hanc resolutionem, quæ tamen videtur in se difficilis, distinguendo consequens; ergo principia fiunt ex se invicem prima, nego consequentiam, secunda & principia, concedo consequentiam. Itaq; verum quidem est, quod definitio prin-

ipsum non competat corpori, prout est altera pars viventis, hoc tamen nihil nocet: quia non est principium primum, sed secundum, immediatum scilicet subiectum Animæ, tanquam formæ substantialis. Sed

Replicatur. Ergo falsò dicitur, quòd, in omni generatione, hæc tria principia concurrant. R. negando illatum, quia semper illa tria principia concurrunt, mediate, vel immediate, non est autem necesse, quòd semper concurrant immediate.

IV. **Arguitur 2.** Pro eodem, Forma fit ex privatione; ergò principia fiunt ex se mutuo. R. dist. ant. fit ex privatione, tanquam ex termino à quo, concedo aut. tanquam ex parte essentiali, nego ant. unde non negatur, quòd fiant ex aliis quocunq; modo, sed quòd non fiant in eodem genere & tanquam ex parte essentiali & Physicè constitutive.

Instatur 2. Tò ex, aut denotat habitudinem partis componentis essentialitèr & Physicè, aut termini à quo: si partis componentis; ergò privatio non est principium; si habitudinem termini à quo; ergò forma non erit principium, quia fit ex privatione, tanquam ex termino à quo. R. quòd illa particula ex in definitione principiorum dupliciter possit intelligi; primò, ut in duobus primis locis negativis significet habitudinem partis componentis, & non termini à quo: in tertio verò loco affirmativo significet habitudinem utriusq; sed sub disjunctione; vel secundò, quòd in duobus primis locis significet habitudinem ejusdem generis, in tertio verò loco habitudinem diversi generis, id est, partis componentis, vel termini à quo, ita ut sensus sit: quòd principia neque ex sese, neq; ex aliis in eodem genere, sed omnia ex ipsis fiant, vel tanquam ex partibus componentibus, vel tanquam termino à quo, unde licet forma non sit terminus à quo privationis, est tamen adhuc principium, quia est altera pars compositi.

Urgetur. Si Forma fit ex materia, non ut à termino à quo, sed ut parte componente, sequetur adhuc, quòd non erit principium, ergò: probatur sequela, quia proprie fit ex alio, aut dicendum quòd unum principium fiat ex alio. R. dist. sequelam, si forma fit ex materia, tanquam componente formam, veluti ejus pars essentialis, concedo sequelam, si fit ex materia, id est, si educitur de potentia materiæ, tanquam ex subiecto materiali, nego sequelam, unde non dicitur proprie & in rigore loquendo, formam fieri ex materia, sed educi de potentia materiæ. Sed

IV. **Arguitur 3.** In data definitione, aut definiuntur principia universalis rerum, aut particularia, verbi gratiæ Petri, vel Pauli, sed neutrum dici potest, ergò mala definitio, mala est certa: probatur minor, & primò quòd non particularia, quia omne quòd defini debet & potest, debet esse ens unum completum per se genericum, vel specificum, quia quemadmodum singularium non est scientia, ita nec definitio: Nec etiam universalis, quia omnis definitio

F. Amandi Hermann Physica.

universalis debet posse competere suis inferioribus, ut de se patet; sed definitio illa non potest competere singularibus, nec quidem secundario, ergò: probatur mi. quia ex principiis particularibus non sunt omnia: R. quòd hic definiuntur primò & per se, principia universalis; particularia verò secundario; unde nego mi. probationis, de universalibus, ad cujus probationem dico, quòd particula illa: *Omnia ex ipsis sunt*, accipi debeant distributive, tam ex parte principiorum, quam ex parte principiatorum, ita, ut sensus sit: quòd omnia, id est, singula ex ipsis, id est, singulis, fiant. Possunt hic plures adhuc moveri difficultates, tum propter particulam *Ex*, quæ in sacra Scriptura frequenter significat non modò partem componentem alicujus rei, sed etiam causam efficientem: ut patet ex illo Joan. 8. *Qui ex Deo est verba Dei audit*, & alibi sæpe; verumtamen in his & similibus locutionibus Scripturæ termini non accipiuntur, in omni rigore, unde licet in communi significant etiam causam efficientem, proprie tamen significant solum principia intrinseca, quòd autem sacra Scriptura non accipiat terminos semper in rigore, patet ex pluribus locis: adduco tamen unum Matth. 18. ubi dicit: *Si duo, vel tres congregati fuerint, in nomine meo, in medio eorum sum*: in quo loco *vel* non significat in rigore, quin verificetur: licet utrumque disjunctum existat, quòd tamen alioquin requiritur.

QUÆSTIO III.

Quos sint principia corporis Naturalis?

Ex prioribus liquet, quanta olim fuerit diversitas, in assignandis principiis, eorumq; numero, quæ tamen pro nunc tota sopita est; quia communis sententia tria prima recipit principia, & non plura, nec pauciora, pro quo explicando & resolvendo.

Notandum primò. Res naturales, seu corpus naturale, dupliciter sumi posse, primò *in fieri*, secundò *in facto esse*. quando ergò sermo est de principiis *in fieri*, tunc idem est, ac esse adhuc intra rerum generationem & productionem, & quando sermo est, de principiis, *in facto esse*, tunc idem intelligitur, quòd jam sit producta, constituta & extra suas causas posita, & secundum hanc duplicem acceptionem principiorum dupliciter est quoq; necesse resolvere questionem.

Notandum secundò. Quòd hic non sit sermo de corpore, & re naturali, prout opponitur libero, in quosensu dicitur communiter, quòd aliæ sint causæ naturales (alio modo vocantur necessariæ) aliæ liberæ: nec prout opponitur violento, nec prout opponitur supernaturali, quæ talibus præcisè, sed pro eo, quòd constat intrinsecè ex naturis, materia scilicet & forma, id est, pro composito aliquo Physico, quamvis tale compositum etiam opponatur supernaturali, saltem quantum ad essentiam, His prænotatis

Dico I. Principia generationis seu rei naturalis in fieri sunt tria, materia scilicet, forma, & privatio.

Uu

I.

II.

Res naturales alie in fieri, alie in facto esse.

III.

Non sumitur naturale, prout opponitur libero.

IV.

Rerum inferiorum principia sunt tria.

vatio, nec plura, nec pauciora. Ita cum Philosopho hic cap. 7. Scotus q. 19. & communis. Probatur: Illa sunt principia generationis, seu rei naturalis in fieri, sine quibus explicari vel defini non potest generatio, sed sine illis tribus intelligi non potest, nec fieri generatio, ergo: minor, in qua est difficultas, probatur; quia Generatio in re, nihil est aliud, quam transitus, à non esse formæ substantialis vel compositi, ad esse ejusdem, id, & dependentè à materia, sed in hac descriptione ista tria reperuntur, & requiruntur, ut de se patet, ergo: probatur, quia in primis requiritur id, quod transit, & est materia, vel subiectum; secundo id, à quo transit & est privatio, & ad quid transit, & est forma, ergo. Confirmatur, tum quia his solis competit definitio principiorum supra assignata, & non est assignabile, cui non competeret ant. cui præter ipsa competeret: tum, quia etiam non modo substantiali mutationi convenit, sed etiam accidentali: nam in ea subiectum, quod se habet per modum materiæ, transit ad formam à privatione ejusdem, veluti à termino à quo, ergo. Sed in contra

V.
Opponitur &
soluitur
Aristoteles.

Opponitur Autoritas Aristotelis hic cap. 6. dicentis: *Privationem esse principium ex accidente; ergo ex mente Aristotelis, privatio non est principium per se rei naturalis in fieri.* R. negando consequentiam, quia Aristoteles tantum vult, quod privatio non sit principium essentialitèr ingrediens constitutionem & compositionem alicujus rei naturalis in factò esse, quia res manet eadem in essentia, sive in ejus productione positivè præcesserit privatio, sive non; unde bene dici potest, quod sit per accidens, quamvis non sit tale, in quantum per mutationem aliquid accipit esse.

Instatur. Privatio, nec potest esse principium in fieri; ergo nulla solutio: probatur ant. ex illo vulgato: *Principium debet esse quando incipiat*, sed privatio nec est, nec esse potest, quando ponitur principiatum, quia alioquin esset simul cum eo, cujus erat privatio, ergo. R. negando ant. cujus axiomatis probationem dist. Principium debet esse, quando incipiat, si incipiet per modum partis componentis, & essentialitèr constituentis compositum Physicum, concedo ma. si solum incipiet per modum termini à quo, sit recessus, quando producit compositum, nego ma. & dist. similiter min. nego consequentiam. Itaq; conceptus principii, per modum termini à quo, seu à quo receditur, non est, ut sit quando principiatum est, sed potius ut non sit, quòd tamen fuerit, quare illud dictum tantum verum est de principio intrinseco aliquid constituyente, & de extrinseco aliquid Physice producente, quod nihil efficere potest, nisi existat.

Urgetur. Principium & principiatum sunt correlativa; ergo si privatio est principium rei naturalis, etiam in fieri debet esse, quando res naturalis ponitur; probatur consequentia, quia correlativa sunt simul natura, & cognitione; ergo si privatio est principium rei naturalis in fieri, debet esse quando est principiatum; si verò non est, sequetur quòd non erit principium, quod non modo urget contra In-

stantiam, sed etiam contra conclusionem directè. R. dato ant. negando consequentiam hujus probationis ant. distinguo: correlativa sunt simul natura & cognitione positiva & propriè realia permanentia, concedo ant. correlativa negativa & succedentia, nego ant. & consequentiam utramq;. Itaq; licet communiter dicatur, quòd correlativa sint simul, hoc tamen intelligendum est de propriis & realibus, ac positivis, non verò de privativis, & quia nec universalitèr illud verum est de positivis, idèò addidi signanter & permanentibus, quia prius & posterius sunt aliquo modo correlativa, & tamen, quia talia, nequeunt esse simul.

Arguitur. Non omnem generationem præcessit privatio; ergo non est universalitèr verum, quòd privatio sit principium rei naturalis in fieri; probatur ant. privatio formæ cæli non præcessit in materia eorundem cælorum, quia in eodem instanti totum cælum fuit creatum; ergo & partes ejus; ergo privatio ejus formæ non præcessit ipsam formam. R. negando ant. cujus probat. ant. dist. privatio formæ cæli non præcessit ipsam formam pro aliquo instanti temporis, concedo ant. pro aliquo instanti natura; nego ant. & consequentiam. Itaq; sufficit quòd pro aliquo instanti nature præcesserit, licet non præcesserit tempore.

Instatur. Sequeretur, quòd privatio formæ cæli, & etiam ipsa forma fuerint simul in eodem instanti reali temporis, sed hoc inconvenientissimum est dicere, quia nulla duò privativè opposita simul esse possunt, ergo. R. cum Scoto, negando sequelam, quia privatio formæ cæli nunquam fuit positivè, & à parte rei, in materia cæli, sed tantum privativè: id est, esset ibi privatio, nisi causa extrinseca dedisset illi formam in illo instanti, in quo haberet privationem formæ positivè, & sic forma, & ejus privatio, nunquam fuerunt positivè simul in materia, pro aliquo instanti reali temporis, unde posset etiam absolute alitèr responderi ad argumentum, quòd licet in productione cælorum non præcesserit privatio, eam tamen præcedere omnem aliam, quia nunc & de factò contingit ordinariè, per causas naturales, non verò de illa prima productione cælorum; aut de aliis, quibus Deus simul cum forma produceret compositum aliquod, quòd fieri nulla ratione implicat. Nec videtur Aristoteles aliud velle, prout etiam infra dicam de privatione agendo.

Dico 2. *Principia intrinseca rei naturalis in factò esse, sunt tantum duo, materia scilicet & forma.* Hæc est Scoti hic q. 19. conclus. 3. & com. Probatur: Illa tantum sunt principia intrinseca rei naturalis in factò esse, quæ tantum sunt de intrinseca ratione ejus in tali esse, sed hujusmodi sunt tantum materia & forma, ergo; ma. patet; quia res non dependet ab alio tanquam intrinseco, quàm à rationibus essentialibus: probatur mi. quia materia & forma sunt tantum partes essentielles rei naturalis in factò esse, ergo: probatur ant. quia privatio non potest esse, utpote cum privatio sit quid negativum, nihil absolutum autem & substantiale potest constitui per aliquod negativum, sicut nec absolutum, per aliquod relativum, ergo. Confir-

matur, tum quia nihil est assignabile, à quo res naturalis dependeret essentialiter in facto esse, præter materiam, formam, & privationem, sed non dependet à privatione: quia post actuaalem generationem privatio non manet amplius, aliàs duo privativè opposita essent simul tempore, in eodem subiecto, quod implicat: tum quia si esset aliquid assignabile, maximè unio, sed hæc non est, ergò: probatur mi. quia unio est tantum conditio extrinseca sine qua non, ut infra dicam, nulla autem conditio ingreditur constitutionem essentialem alicujus, ergò.

nec illa esse sibi contraria, ratio est: quia materia & privatio, sese invicem compatiuntur, ut de se patet, quæ autem se compatiuntur, non sunt contraria, ergò. R. 3. Si Forma & privatio ad se invicem comparentur, illa quidem esse sibi opposita, non tamen propriè contraria, ratio est: quia propriè contrarietas debet verificari inter formas reales positivas & accidentales, quæ non modò se invicem expellant, sed etiam natæ sint sibi vicissim esse, sed privatio non est ulla talis forma positiva; ergò; sunt sibi ergò privativè opposita, quia privativa oppositio intercedit inter ea, quorum unum se habet per modum habitus, & alterum, per modum carentiæ, qualiter se habent forma & privatio.

VIII. Quæres I. An prima principia sint sibi contraria? Ante resolutionem advertendum, quòd contraria sint ea, quæ sub eodem genere maximè distant, & ab eodem subiecto sese expellant, cujus definitionis & descriptionis intelligentiam vide in Logica. Hoc prænotato R. 1. Si materia & forma, ad se invicem comparentur, nullo modo esse contraria contrarietate tali, cui competeret prædicta descriptio; Ratio est, primò, quia materia nullum habet subiectum, ex quo expelleretur; secundò, quia Aristoteles cap. de Substantia dicit, substantias nihil habere propriè contrarium; tertio, quia materia & forma concurrunt, ad constitutionem alicujus compositi per se, quæ autem sunt sibi contraria, non possunt sic concurrere, ad alicujus compositi constitutionem. R. 2. Si materia & privatio ad se invicem comparentur,

Quæres 2. Quomodo ergò intelligendus sit Aristoteles quando dixit: prima principia esse contraria? R. quòd intelligi possit primò, quòd aliqua sint sibi contraria, id est opposita privativè, scilicet materia & forma; secundò potest etiam intelligi universaliter de omnibus, quòd sint sibi relativè opposita; tertio quòd sint sibi contraria, propter diversum modum principiandi, materia videlicet per modum subiecti, quod se habet nunc aliter, quam antè; forma verò per modum informantis, seu per modum termini ad quem, & privatio per modum termini à quo; deniq; possunt etiam dici contraria, in quantum habent diversas dissimilesq; entitates & naturas.

IX. Explicatur dictum Aristotelis.

DISPUTATIO II. DE MATERIA PRIMA.

Primum omnium principiorum est materia, quæ ab antiquis, variis fuit compellata nominibus; Egyptii enim eam dixerunt prima vitæ facem, eâ ratione, quòd esset omnium substantiarum, à Creatore Deo productarum, de spicatiissima & vilitissima, ut proinde eam hieroglyphico Luna adumbrarent, non quidem ratione exiguitatis, sed quòd alieno fulgeat splendore, & quòd in receptione formarum sit mutabilissima. Plato dixit eam non ens; sic enim ait in Thymeo: quid est, quod semper est, generationem autem non habet, & quid est, quod gignitur quidem, nunquam autem est? Item magnum & parvum; magnum, quòd cuncta possit recipere; parvum, quòd ex se nihil possideat. Alii sinum, gremium, receptaculum, quòd formas recipiat & foveat: Alii essentia prima inanis umbram; Manichæi, absurdissimi hæretici, eam appellarunt rerum corporearum formatricem, teste D. Augustino, qui proinde contra eos lib. de natura boni cap. 18 sic invehitur: Non ea tamen Hyle dicitur (sic enim à Grecis dicitur) quam Manichæus dementissimâ vanitate, nesciens, quid loquatur, appellat formatricem corporum; underecè illi dictum est, quòd alterum Deum inducat; nemo enim formare & creare corpora, nisi Deus potest. Divus Augustinus verò eam appellat propè nihil: sic enim loquitur de ea 12. Confess. cap. 30. Duo Domine fecisti, unum propè te & alterum propè nihil: quem Doctor noster sic interpretatur: Dico, quòd loquatur de ordine entium, in genere substantiæ, & ibi est angelus ens supremum, & materia ens infimum. Aristoteles deniq; eam elementum, materiam, & subiectum vocat, de qua etiam veluti primo subiecto & principio exordior dissertationes de principiis in particulari. Sit igitur

QUÆSTIO I.

An detur Materia Prima & quid sit? Quia materia multipliciter accipi potest, ut proinde sciatur, de qua hic sit sermo, ideo prænotandum: Materiam primam, sua divisione, dividi in materiam ex qua, in qua, & circa

quam: Materia ex qua dicitur illud, ex quo aliquid fit, veluti ex subiecto: sic statua fit ex auro, lapide, domus ex calce, lignis, & lateribus &c. Materia in qua est illud, cui aliquid inest; sic Scriptura est chartæ, ligno &c. Materia circa quam illud est, circa quòd agens aliquid occupatur & operatur. Materia ex qua, iterum sub-

